

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
főldsint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** ♦♦ Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

**A helyi vasut részvénytársasággal a
villamos átalakítása tárgyában kötendő
szerződés tervezete.**

Területhasználati szerződés, (tervezet)

amelyet egyrészt Debreczen sz. kir. város közön-
sége, másrészt a Debreczeni Helyivasut Részvénytár-
saság debreczeni bejelentett cég a debreczeni helyivasut-
nak villamos üzemre leendő átalakítása és berendezése,
valamint újabb kiegészítő vonalak építése és mindezek
üzemben tartása céljaira szükségelt városi közterületek
használata tárgyában egymással a következőkben kötöttek:

A szerződés szövegében Debreczen sz. kir. város
közönsege „a város“, a Debreczeni Helyi Vasut Rész-
vénytársaság cég pedig „a társaság“ elnevezéssel je-
löltnének.

A szerződés tárgya: vasuti vonalak, építési határidő.

1. §. A város a társaságnak jelen szerződés tarta-
mára kizárólagos jogot ad arra, hogy Debreczen váro-
sának utjait, utcáit, tereit és hidjait az alább felsorolt
irányokban vezetendő vonalokból álló városi vasut épi-
tésére és üzemben tartására díjtalanul felhasználja.

Az átalakítandó, illetve építendő városi vasut vonalái
a következők:

a) A m. kir. államvasutak debreczeni pályaudvarától
kiindulva a Hunyadi-utca és illetve Deák Ferencz-utca,
Nagy-Piacz-utca, Péterfia-utca és Simonyi-uton át a
Nagyerdőn levő fürdőházig vezetendő kettős vágányu
vonal;

b) a fenti a) alatt említett vonalból kiágazólag a
Kossuth Lajos-, Nap- és Szentanna-utcákon a magy.
kir. államvasutak debreczen—szerencsi vonaláig vezetendő
vonal. A város a saját tulajdonát képező közvágóhídi
vonalat ezennel átengedi a társaság tulajdonába és a
társaság a fent mondott vonalat a magy. kir. állam-
vasutak által építendő felüljárón át összeköti a közvágó-
hídi vonallal.

Ezek szerint tehát a folytatólagos vonal lesz a mon-
dott felüljárón át a közvágóhídra, illetőleg a magy. kir.
dohánybevaltó hivatal telepére vezetendő vonal;

c) az ugyancsak az a) alatti vonalból kiágazólag a
Hatvan-utcán át a Debreczen—hajdunánási h. é. vasut
Debreczen-Vásártér állomásáig és onnan folytatólag a
külső Baromvásártérig vezetendő vonal;

d) az ugyancsak az a) alatt említett vonalból kiága-

zólág a Csapó-utcán, Árpád-téren és Hajduhadházi-uton
át a laktanyák kapujáig vezetendő vonal;

e) az ugyancsak az a) alatti vonalból kiágazólag a
Homokkert-utcán át a b) alatti vonalban való beágazás-
sal vezetendő vonal.

Ezen Homokkert-utczai vonal kiépítését és megnyi-
tását a társaság 1915 december 31-ig halaszthatja.

f) A fenti vonalaknak a központi forgalmi teleppel
való összeköttetés céljaira szolgáló vonal.

Forgalmi települ első sorban a helyivasut jelenlegi
forgalmi telepe szolgál és itt történik a város által szol-
gáltatott villamos áram átvétele is. Az e helyen el nem
helyezhető létesítmények céljaira a város a társaság
rendelkezésére bocsátja forgalmi telep céljaira jelen szer-
ződés tartamára az Ispotály-lapson azon területet, mely
a Hajdusámson—nyirbátori vasut részére volt állomás
céljaira kilátásba helyezve.

A villamos vasut e helyen fogja újabb kocsit telepét
és egyéb építményeit létesíteni, sőt amennyiben a város
a jelenleg ott levő fatelepi részvénytársaság bérszerződés-
ének lejártá után, vagy időközi megszűnése esetén a
mondott részvénytársaság által most elfoglalt területből a
vasut mostani, Petőfi-téri telepének megfelelő nagyságu
területet fog a társaságnak a Petőfi-téri telep helyett ren-
delkezésére bocsátani, akkor köteles lesz a társaság
Petőfi-téri létesítményeit is oda átvinni és a Petőfi-téri
területeket a városnak visszaadni.

Mint hogy az Ispotály-laposi állomás nemcsak a városi
vasut, hanem a Debreczen—sámsoni, esetleg nyirbátori
vasut céljaira is fel fog használtatni az utóbbi h. é.
vasut engedélyének egész tartama alatt, felek megegyez-
nek abban, hogy a helyi érdekű vasut a városnak a for-
galmi telep közös használatáért használati díjat fog fizetni
olyképen, hogy az Ispotály-telek értékének 5%-os kama-
taihoz a h. é. vasut tengelyforgalmának a városi vasut
tengelyforgalmához való arányában hozzá fog járulni.

A városi vasut úgy a személy, mint a teherforgalom
lebonyolítására szolgál, a b) alatti vonalból a dohány-
bevaltó hivatal telepére vezető vonalrészén és az e) alatti
vonalon egyelőre csak teherforgalom fog lebonyolítottatni.

A vasutépítés céljaira netalán szükséges kisajátítá-
sokat a Homokkert-utczai vonal kivételével a társaság
sajátjából fedezi, a Homokkert-utczai vonalhoz esetleg
szükséges kisajátításokat a város fogja végezni a saját
terhére.

A társaság köteles a fent elősorolt összes vonalakat,
az „e“ pont alatti kivételével, a kereskedelmi m. kir.
miniszter által a részletes építési tervek jóváhagyása alap-
ján kiadandó építési engedély kézbesítésétől számított

(12) tezenkettő hónap alatt — kivéve november, december, január és február hónapokat — kiépíteni és a vonalakat és minden tartozékukat üzemképes állapotba helyezve, felülvizsgálatra készen előállítani.

2. §. A személyforgalmat villamos hajtóerővel kell lebonyolítani, a teherforgalmat gőzerővel is lehet folytatni.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt utvonalakra, illetőleg utirányokra a város a jelen szerződés fennállása alatt semminemű v. sutra, vagy más közforgalmi közlekedési eszköz járatá:ára területhasználati jogot és engedélyt másnak nem adhat, sem azokon vasutat maga sem építhet, illetőleg más közforgalmu közlekedési eszközt nem járathat.

Kivételnek e kizárólagosság alól a terek, melyekre másnak is adhat a város területhasználati engedélyt.

A társaság jogosult az 1. §-ban megjelölt vonalakon kívül más vonalakat is az ebben a szerződésben foglalt feltételek mellett megépíteni és üzemben tartani és a város már most megadja neki erre a területhasználati jogot, ha a társaság megkapja a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ideiglenes vagy végleges engedélyét.

Ha pedig ily más vonalakon a város kívánna, vagy harmadik személy ajánlkoznék valamely közlekedési eszköz létesítésére és pedig akár olyanra, amely pusztán városi területen halad, akár olyanra, amely a városon kívül is vezet, úgy a város a városi területen tervezett vonalra nézve előjogot biztosít a társaságnak, mihez képest ily vasut vagy más közlekedési eszköz létesítésére első sorban a társaságot kell felszólítani. És csak ha a társaság nem lenne hajlandó a tervbe vett vonalat, illetőleg közlekedési eszközt sem a jelen szerződésben meghatározott feltételek mellett, sem a harmadik által kötelező módon megajánlott feltételek mellett létesíteni, szabad a városnak az illető vasuti vonal, illetőleg közlekedési eszköz létesítésére engedélyt kérni, vagy harmadik személynek területhasználati jogot adni.

Ha a város közönsége, vagy a harmadik személy nem villamos hajtó erőre tervezné a közlekedési eszközt, úgy a társaság előjogánál fogva vagy ugyan azt a hajtóerőt használhatja, vagy helyette villamos erőt alkalmazhat.

A társaság tartozik a vele közölt tervezet és ennek feltételei el, vagy el nem fogadásáról az értesítés vételétől számított 3 hónap alatt nyilatkozni.

Harmadik személy a területhasználati jogot nem kaphatja meg kedvezőbb feltételek mellett, mint aminők mellett azzal a társaság megkínáltatott.

4. §. Mihelyt tiszta a nyereség három egymásután következő évben a hatszázalékot elérte, köteles a társaság a város kívánságára és azzal egyetértve megállapítandó a város területén levő vonalrészeken három kilométerig terjedő, de egyenként legalább 800 méter hosszú meghosszabbítást vagy kiágazást 12 hónap alatt létesíteni,

Ezen kötelezettsége megújul, valahányszor a meghosszabbítás vagy új kiágazás létesítése után a fentebb megjelölt tiszta nyereség egymásután következő újabb (3) három éven át a (6) hat százalékot újra elérte. Megszűnik azonban ezen kötelezettsége, mihielyt a villamos vágányhálózat (30) harmincz kilométernyi összhosszuságot elért. Az ezen kötelezettségek szerint létesítendő vonalak hosszába az előző szakasz értelmében a társaság által saját kezdeményezéséből netalán épített vonalak hosszát be kell tudni. Kettős vágányu vonalak közül csak

a MÁV. állomástól a Nagyerdőig terjedő fővonal hossza tudatik be kétszeresen

A hat százalékos tiszta nyereség elérése előtt is köteles a társaság kiépíteni és nem rendszeres, hanem csak szükséghez mért forgalommal ellátni a létesítendő új köztemető felé vezető vonalat legfeljebb egy és fél kilométer hosszban.

A szerződés időtartamának utolsó (5) öt évében azonban a társaság vonalmeghosszabbítást vagy kiágazást létesíteni többé nem tartozik.

Villamos áram. Építési szabályok.

5. §. A villamos áramot a társaságnak a város villamos műve szolgáltatja, amire nézve a felek egymással külön szerződést kötnek.

6. §. A villamos áram vezetésére szolgáló vezetékeket a föld felett kell elhelyezni.

A város tulajdonát képező épületek falaira való felerősítéshez a város az engedélyt már most megadja, a magán tulajdonosok házainak falaira való esetleges felerősítéshez az engedélyt a társaságnak az illető tulajdonosoktól kell kieszközölnie.

7. §. Az összes vonalak részben egy, részben kettős vágányuak lesznek, az egyvágányuakat a rendes forgalom akadálytalan lebonyolítására szükséges kitérőkkel kell ellátni. Ha később egyes vonalrészeken, vagy az egész vasuthálózaton a forgalom igényei a második vágány lefektetését vagy új kitérők létesítését szükségessé fogják tenni, a város a második vágány lefektetésére és a kitérők beépítésére ezennel feljogosítja a társaságot, feltéve, hogy a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter az engedélyt megadja.

A vágányok a szabványos 1435 m. nyomtávolsággal birjanak.

8. §. A vasut építéséhez, illetőleg annak villamos üzemre való átépítéséhez szükséges városi közterületek azon állapotban és azon helyszíni magasságban bocsátatnak a vállalkozó rendelkezésére, amint vannak. A vállalkozó köteleles az építéshez szükséges egyengető munkálatokat, feltöltéseket, leásásokat a pálya egész szélességében saját költségén végezni.

A társaság köteles a vaspálya építése, illetőleg átépítése idejében burkolattal nem bíró pályarészeken az ut- vagy utcakeresztezéseket, utátjárókat, a megállóhelyhez vezetőket is ideértve — ha azt a város kívánja, vagy a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter elrendelné — az illetékes hatóságok utasításai értelmében saját költségén burkoltatni, a hozzávaló burkolási anyagokat azonban a város ingyen adja át a helyszínen a vállalkozónak.

Ott, ahol már kész kövezet vagy más burkolat van, a sinek közti terület és ezektől jobbra és balra 0.30—0.30 méternyi szalag a városi hatóság ellenőrző utasítása szerint burkolandó, esetleg más burkolatanyaggal látandó el és a vasut építése, illetve átépítése folytán szükségessé válandó ezen burkolási munkálatokat a vállalkozó köteles régi jó burkolási anyag felhasználásával saját költségén foganatosítani, a burkoláshoz szükséges új anyagot azonban a város szolgáltatja és szállítja a munka helyére.

Műszaki tekinteteből beleegyeznek a város, hogy a pályatest és annak mellékletei asphalttal burkolt utcák-

(12) tezenkettő hónap alatt — kivéve november, december, január és február hónapokat — kiépíteni és a vonalakat és minden tartozékukat üzemképes állapotba helyezve, felülvizsgálatra készen előállítani.

2. §. A személyforgalmat villamos hajtóerővel kell lebonyolítani, a teherforgalmat gőzerővel is lehet folytatni.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt utvonalakra, illetőleg utirányokra a város a jelen szerződés fennállása alatt semminemű vasutra, vagy más közforgalmi közlekedési eszköz járatására területhasználati jogot és engedélyt másnak nem adhat, sem azokon vasutat maga sem építhet, illetőleg más közforgalmu közlekedési eszközt nem járathat.

Kivételnek e kizárólagosság alól a terek, melyekre másnak is adhat a város területhasználati engedélyt.

A társaság jogosult az 1. §-ban megjelölt vonalakon kívül más vonalakat is az ebben a szerződésben foglalt feltételek mellett megépíteni és üzemben tartani és a város már most megadja neki erre a területhasználati jogot, ha a társaság megkapja a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ideiglenes vagy végleges engedélyét.

Ha pedig ily más vonalakon a város kívánna, vagy harmadik személy ajánlkozna valamely közlekedési eszköz létesítésére és pedig akár olyanra, amely pusztán városi területen halad, akár olyanra, amely a városon kívül is vezet, úgy a város a városi területen tervezett vonalra nézve előjogot biztosít a társaságnak, mihez képest ily vasut vagy más közlekedési eszköz létesítésére első sorban a társaságot kell felszólítani. És csak ha a társaság nem lenne hajlandó a tervbe vett vasuti vonalat, illetőleg közlekedési eszközt sem a jelen szerződésben meghatározott feltételek mellett létesíteni, szabad a városnak az illető vasuti vonal, illetőleg közlekedési eszköz létesítésére engedélyt kérni, vagy harmadik személynek területhasználati jogot adni.

Ha a város közönsége, vagy a harmadik személy nem villamos hajtó erőre tervezné a közlekedési eszközt, úgy a társaság előjogánál fogva vagy ugyan azt a hajtóerőt használhatja, vagy helyette villamos erőt alkalmazhat.

A társaság tartozik a vele közölt tervezet és ennek feltételei el, vagy el nem fogadásáról az értesítés vételétől számított 3 hónap alatt nyilatkozni.

Harmadik személy a területhasználati jogot nem kaphatja meg kedvezőbb feltételek mellett, mint aminők mellett azzal a társaság megkínáltatott.

4. §. Mihelyt tiszta a nyereség három egymásután következő évben a hatszázalékot elérte, köteles a társaság a város kívánságára és azzal egyetértve megállapítandó a város területén levő vonalrészeken három kilométerig terjedő, de egyenként legalább 800 méter hosszú meghosszabbítást vagy kiágazást 12 hónap alatt létesíteni,

Ezen kötelezettsége megújul, valahányszor a meghosszabbítás vagy új kiágazás létesítése után a fentebb megjelölt tiszta nyereség egymásután következő újabb (3) három éven át a (6) hat százalékot újra elérte. Megszűnik azonban ezen kötelezettsége, mielőtt a villamos vágányhálózat (30) harmincz kilométernyi összhosszuságot elért. Az ezen kötelezettségek szerint létesítendő vonalak hosszába az előző szakasz értelmében a társaság által saját kezdeményezéséből netalán épített vonalak hosszát be kell tudni. Kettős vágányu vonalak közül csak

a MÁV. állomástól a Nagyerdőig terjedő fővonal hossza tudatik be kétszeresen

A hat százalékos tiszta nyereség elérése előtt is köteles a társaság kiépíteni és nem rendszeres, hanem csak szükséghez mért forgalommal ellátni a létesítendő új köztemető felé vezető vonalat legfeljebb egy és fél kilométer hosszban.

A szerződés időtartamának utolsó (5) öt évében azonban a társaság vonalmeghosszabbítást vagy kiágazást létesíteni többé nem tartozik.

Villamos áram. Építési szabályok.

5. §. A villamos áramot a társaságnak a város villamos műve szolgáltatja, amire nézve a felek egymással külön szerződést kötnek.

6. §. A villamos áram vezetésére szolgáló vezetékeket a föld felett kell elhelyezni.

A város tulajdonát képező épületek falaira való felerősítéshez a város az engedélyt már most megadja, a magán tulajdonosok házainak falaira való esetleges felerősítéshez az engedélyt a társaságnak az illető tulajdonosoktól kell kieszközölnie.

7. §. Az összes vonalak részben egy, részben kettős vágányuak lesznek, az egyvágányuakat a rendes forgalom akadálytalan lebonyolítására szükséges kitérőkkel kell ellátni. Ha később egyes vonalrészeken, vagy az egész vasuthálózaton a forgalom igényei a második vágány lefektetését vagy új kitérők létesítését szükségessé fogják tenni, a város a második vágány lefektetésére és a kitérők beépítésére ezennel feljogosítja a társaságot, feltéve, hogy a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter az engedélyt megadja.

A vágányok a szabványos 1.435 m. nyomtávolságú birjanak.

8. §. A vasut építéséhez, illetőleg annak villamos üzemre való átépítéséhez szükséges városi közterületek azon állapotban és azon helyszíni magasságban bocsátatnak a vállalkozó rendelkezésére, amint vannak. A vállalkozó köteleles az építéshez szükséges egyengető munkálatokat, feltöltéseket, leásásokat a pálya egész szélességében saját költségén végezni.

A társaság köteles a vaspálya építése, illetőleg átépítése idejében burkolattal nem bíró pályarészeken az utvagy utcakeresztezéseket, utátjárókat, a megállóhelyhez vezetőket is ideértve — ha azt a város kívánja, vagy a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter elrendelné — az illetékes hatóságok utasításai értelmében saját költségén burkoltatni, a hozzávaló burkolási anyagokat azonban a város ingyen adja át a helyszínen a vállalkozónak.

Ott, ahol már kész kövezet vagy más burkolat van, a sínek közti terület és ezektől jobbra és balra 0.30—0.30 méternyi szalag a városi hatóság ellenőrző utasítása szerint burkolandó, esetleg más burkolatanyaggal látandó el és a vasut építése, illetve átépítése folytán szükségessé váló ezen burkolási munkálatokat a vállalkozó köteles régi jó burkolási anyag felhasználásával saját költségén foganatosítani, a burkoláshoz szükséges új anyagot azonban a város szolgáltatja és szállítja a munka helyére.

Műszaki tekintetből beleegyeznek a város, hogy a pályatest és annak mellékletei asphalttal burkolt utcák-

ban nem asphalttal, hanem a város által ingyen szolgáltatandó kockakövel burkoltassanak a társaság által.

Köteles a társaság a pályát úgy építeni, hogy ugynevezett kőborló áramok, — melyek a földbe fektetett gáz- és vízvezető csöveket megtámadhatnák, — ne keletkezhesenek.

Megállapodnak a felek, hogy a fővonal mindkét ágán a MÁV. állomástól a kórházig minden utca keresztezésnél és utczába való bekanyarodásnál Phönix rendszerű sinek alkalmaztassanak. Ezen vonal többi részén, valamint a Kossuth-utcán a templomon tulig, a Csapó-utcán a Veres-utczáig, a Hatvan-utcán a Reáliskoláig szinszékes rendszer, a többi vonalakon, illetőleg vonalrészekben pedig közönséges Vignol sinek alkalmaztatnak.

Általában kikötetik, hogy a szekerek és egyéb járművek közlekedése a pályatesten semmi akadályba ne ütközzék.

A vezető sinek köze alkalmas módon kitöltendő.

Későbbi építkezések a vonal természetéhez képest foganatosítandók.

9. §. A társaság köteles továbbá azon munkák költségeit is viselni, amelyek a pályatest építése folytán a közforgalom biztosítása és a vizek akadálytalan levezetése végett szükségesek.

10. §. A város a vasut építésének biztosítása érdekében intézkedni fog, hogy az építés ideje alatt a szükséghez képest egyes utcákban, utakon, tereken és hidakon a közlekedés korlátoztassék, esetleg egészen felfüggesztessék.

Viszont azonban a társaság köteles a pályatest építését lehető gyorsan befejezni, hogy a közforgalom a szükségesnél ne korlátoztassék.

11. §. A járművek állandóan jó karban és tisztán tartandók.

A város a személykocsik (25) huszonöt százalékkal való szaporítását követelheti, ha az összes ülő és álló helyek legalább (70) hetven százaléka egy egész éven át állandóan el van foglalva. Amennyiben ezen kikötésekre vonatkozólag a város és társaság között nézeteltérés merülne fel, végérvényesen a kereskedelemügyi magyar kir. miniszter dönt.

12. §. A társaság köteles az előállítandó épületek terveit a helyhatósági építési szabályrendelet értelmében, a vasutvonal fekvését feltüntető helyszínrajzok és hosszszelvényt 1:1000 (vagy 1:720) léptekben elkészítve nemkülönben a vasut többi alkatrészeinek és felszereléseinek (sinek, váltók, kitérők, műtárgyak, forgalmi és berendezési eszközök stb.) részletes rajzait és leírását is, a város tanácsának (3—3) három-három példányban bemutatni, amely azokat helybenhagyás végett a kereskedelemügyi magyar királyi miniszterhez (15) tizenöt nap alatt felterjeszti.

13. §. A társaság tartozik a közutakon foganatosítandó minden építkezést a város tanácsával olyvégből bejelenteni, hogy a város a megfelelő rendészeti intézkedéseket megtehesse. A város tartozik a bejelentés tudomásul vételéről és a netán szükségesnek talált rendészeti intézkedésekről a társaságot azonnal értesíteni, hogy a munka késedelmet ne szenvedjen. Az értesítés helyhatósági építési engedélyül szolgál. Sürgős munkákat, ha azokra a vállalkozó a miniszteri építési engedélyt megkapta, elegendő a városi mérnöki hivatalban bejelenteni

és azokat ezen bejelentés után és a mérnöki hivataltól nyert utasítás betartásával azonnal is szabad foganatosítani.

Az építkezésnél a vonatkozó hatósági szabályrendeleteket és intézkedéseket pontosan be kell tartani.

14. §. A vasut és annak összes tartozékai folytonosan jó- és üzemképes állapotban tartandók fent és a szerződés lejártakor ily állapotban adandók át a városnak.

Az utak használatára, azok fenntartására és átépítésére vonatkozó rendelkezések, köz- és magánépítkezések alkalmával követendő szabályok.

15. §. A társaság tartozik a pályatestet, vagyis a sinek közötti részt és a sinszálaktól jobbra és balra (30) harmincz cm. széles sávot a saját költségén jókarban tartani, de burkolt utcákban az ehez való burkolási anyagot a város szolgáltatja ingyen a helyszínére szállítva.

A társaság tartozik a pályatesttől a forgalmi akadályokat — harmadik személy által okozott rendkívüli forgalmi akadályok kivételével — eltávolítani s azt mindig tisztán tartani. A vállalkozó alkalmazottjai harmadik személyekül nem tekintetnek.

16. §. A város a vasutnak és tartozékainak, valamint a vasut forgalmának a szerződés tartama alatt a közuti forgalommal szemben leendő megvédése végett, ezen szerződés kormányhatósági jóváhagyásától számított (3) három hónapon belül szabályrendeletet fog alkotni s azt kormányhatósági jóváhagyás végett felterjeszteni.

17. §. Azon esetben, ha a vasut létesítése utáni időben utcák, utak, terek vagy hidak szabályozása vagy csatornázása, avagy légszesz- vagy vízvezeteki csövek javítása vagy lefektetése folytán akár a pályatesten, akár annak tartozékain módosítások volnának eszközöndők, vagy fontos közérdek miatt a pályatestnek és tartozékainak az illető ut, utca vagy tér más részére való ideiglenes vagy végleges eltolása válnék szükségessé: köteles társaság a szükséges módosítások, eltolások s illetve visszahelyezések munkálatait kártérítési igény nélkül teljesíteni; de viszont tartozik a város a társaságnak felmerülő saját költségeit a vonatkozó számla benyújtásától számított (30) harmincz nap alatt megtéríteni. A költség-számlába nem számítható be azonban a felhasznált felépítményi anyag értéke.

Ily módosítási és visszahelyezési munkákat szükségessé tevő csatorna-, légszesz- vagy vízvezeték fektetési munkák, vagy egyéb közérdekű létesítések megkezdését a város legalább (3) három héttel korábban fogja a társaságnak tudomására juttatni, hogy az utóbbi ellenőrzési jogát gyakorolhassa. Halaszthatatlan ilyennemű munkálatok azonban a városi mérnöki hivatal utasítása és vállalkozó ellenőrzése mellett nyomban is eszközölhetők.

18. §. Ha a város a vasut létesítése utáni időben a vasutmentén valamely utcában, uton vagy téren másnemű burkolatot alkalmazni, vagy addig burkolatlan utat, utcát vagy teret burkoltatni kívánna, akkor azt a vasutnak a pályatestén is a saját költségén fogja a város eszközölni. Az ujonnan kövezendő utcákon a Vignol sinek sinszékes vagy Phönix rendszerűekkel cserélendők ki.

De a fenntartásra nézve a 15. §. határozmányai mérvadóak.

19. §. A városi vasut üzeme csak közcsatornák építése, légszesz- vagy bármely közvilágítási berendezés, vagy vízvezetéki csövek lefektetése, avagy más városi- vagy állami érdekekben fogantatosítandó munkálatok, építések, továbbá tömeges kivonulások, diszmenetek, ünnepléses fogadtatások és hasonló gyülekezések alkalmából és tartamára szakítható meg, de csakis azokon a helyeken, ahol az akadályok mutatkoznak; ily esetekben ki-folyólag azonban a vasut forgalmának megszakításáért a társaság kártérítési igényt nem tarthat.

A vasut üzemét magánépítkezésekkel akadályozni nem szabad. Ha ennek daczára a vasut forgalmát magán munkák miatt beszüntetni, vagy átszállással fenntartani volna szükséges, az illető magánmunkák létesítője a társaságnak kártérítéssel tartozik.

Ha (2) kettő napnál — előreláthatólag — tovább tart a szünetelés, jogosítva lesz a társaság a pályát, amennyiben az uttest átalakítása nélkül lehetséges, ideig- lenesen áthelyezni. Ugy ezen áthelyezésnek, valamint a visszahelyezésnek költségeit, nemkülönben a társaságnak teljes kártalanítását is, a pálya áthelyezését szükségessé tevő munka létesítője tartozik megfizetni.

Ilyen munkák elrendelése, vagy engedélyezése előtt azonban a társaságot mindenkor meg kell hallgatni és az ő kérelmére azt, kinek érdekében a munkák elren- deltetnek vagy engedélyeztetnek, megfelelő óvadék elő- zetes letételére kötelezni.

A város köteles hatósági intézkedésekkel is intéz- kedni az iránt, hogy a vasut forgalmát magánmunkálatok ne akadályozzák, illetőleg, hogy elkerülhetetlen esetekben a forgalom akadálya a lehető legkisebb mértékre és időre szoríttassék és gondoskodni fog arról, hogy eziránt ha- tósági intézkedéseinek a legszigorubb fogantatás szeressék.

20. §. A vonalak mentén álló fák nyelését a város teljesíti: ezeknek elmulasztása esetében jogosítva van a társaság a fákat nyesetni.

Szállítási díjak.

21. §. A személyszállítás díjtételei az 1. §-ban fog- lalt vonalakra akként állapíttatnak meg, hogy egy-egy vonalszakasz maximális díjtétele (10) tiz fillér lesz s egy menetért, bármely utirány végéig terjedjen is az, (24) fillérről magasabb díj nem szedhető. Tiz éven alóli gyermekek a rendes díj felét fizetik, (4) négy éven alóli ölbent tartott gyermekek után külön díj nem jár. Másrészt a legkisebb menetdíj fejenként (10) tiz fillér.

Hogy azonban a vasut használatára állandóan ráutalt közönség, különösen a munkások és tanulók érdekei figyelemben részesüljenek, mindennemű jegyből füzetek adatnak ki (25) huszonöt százalék engedménnyel és havi bérletek (30) harmincz százalékos engedmény alapján.

A személykocsikon csak egy osztály lesz.

A vasutvonalak szakaszokra osztását a város és a társaság közös megállapodással fogják végezni.

22. §. Az utasok csakis olyan podgyászt vihetnek magukkal a kocsikban, amelyet saját ülőhelyök terjedelmén belül, vagy azon ülőhely alatt, a többi utasok kényelmének zavarása nélkül elhelyezhetnek. Ezen ilymódon elhelyezett kézipodgyászért külön díj nem jár.

Egyéb utipodgyász, mint például nagyobb bőröndöket, ládákat, kosarakat és ahhoz hasonlókat a személyszállító kocsikon csak akkor kell szállítani, ha az utasok kényelmének zavarása nélkül a kocsik előterein (perron),

vagy esetleg azok tetején elhelyezhetők és darabonként (25) huszonöt kilogrammnál nem nehezebbek. Ezekért da- rabonként ugyanolyan díj fizetendő, mint a megfelelő utvonalon egy felnőtt személyért. Ha a társaság a sze- mélyi kíséret nélkül podgyások és darabárúk szállítására külön kocsikat indít, mire azonban nem kötelező, akkor (50) ötven kilogrammig darabonként (20) husz fillér és minden további (10) tiz kilogrammért (2) kettő fillér viteldíjat szedhet be.

23. §. A teherszállításra nézve legmagasabb szállí- tási díj a leghosszabb vonalra waggon rakományok után a magyar államvasuti díjszabás szerint kezelési és mellékilletékeken és a kincstári adón kívül (100) egyszáz kilogrammonként (16) tizenhat fillér állapíttatik meg.

A fenti maximális díjtétel határain belül a vállal- kozó jogosítva lesz a szállítási díjakat az egyes felekkel közvetlenül megállapítani.

Oly illetékek és járandóságok, melyeket a társaság az államkincstár, a város közönsége, az államvasutak vagy más jogosultak részére beszédni, átszolgáltatni, illetve fizetni tartozik, mint pl.: a terhek utáni kövezet- vámok, városi illetékek, a fenti díjtételekben nem fog- laltatnak s ezeken felül fizetendők. A fel- és lerakásért és mérlegelésért járó díjtételek a magy. kir. államvas- utakéinál nagyobbak nem lehetnek.

A város számlájára történő szállításoknál a fuvar- díjakból 10% engedmény biztosíttatik.

24. §. A társaság jogosítva lesz a személy- és teher- szállításokra megállapított díjtételeket leszállítani, kedvez- ményeket engedélyezni és ezeket ismét megszüntetni.

25. §. Amennyiben a város kövezet-, ut- vagy hid- vám beszédését rendelné el, azt a társaság a saját részére megállapított díjtételeken felül a közönségtől a már eddig is folytatott gyakorlat szerint beszédni s a városi pénz- tárba beszállítani tartozik. Ezért a teljesítményért a város a társaságnak ugyanazt a jutalékot fogja fizetni és eset- leg egyéb kedvezményeket nyújtani, amelyeket a magy. kir. államvasutaknak fizet, illetve nyújt. A város azonban sem ut-, hid- vagy kövezetvám czimén, sem pedig más czimén nincsen jogosítva a vasuttól olyan díj fizetését követelni, melyet a gyalog vagy kocsin közlekedő közön- ségtől is hasonló czimén nem szed.

26. §. Ugy a személy-, mint az árúdíjszabás érvé- nyességéhez a kereskedelemügyi m. kir. miniszter jóvá- hagyása szükséges, aki a város és a társaság közt a díjszabások, nemkülönben a vonalszakaszok és menet- rend megállapításánál netán felmerülő differenciák tekin- tetében végérvényesen dönt.

Üzemszabályok és menetrend.

27. §. A társaság köteles a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter által jóváhagyandó üzemszabályzat hatá- rozmányait mindenben pontosan betartani.

28. §. A megálló és átszálló helyek számát és helyét, a város közönsége kívánságának figyelembé véte- lével, a műtanrendőri bejárás alkalmával, a bizottság álla- pítja meg. Ha később újabb megállóhelyek létesítése, vagy a régiéek áthelyezése válnék szükségessé, az csak a város egyetértésével és a magy. kir. vasuti és hajózási főfel- ügyelőséghez való bejelentés mellett történhetik.

A társaság a maga vasuti menetrendjét a várossal egyetértőleg fogja esetről-esetre megállapítani és a keres-

kedelemügyi magyar királyi miniszterhez jóváagyás végett felterjeszteni.

29. §. A személyszállító kocsik április 16-ától október 15-éig reggel 6 órától este 10 óráig, október 16-ától április 15-éig pedig reggel 7 órától este 9 óráig tartoznak közlekedni; ezen közlekedési időt azonban a társaság ki is terjesztheti és a város tanácsának engedélyével meg is rövidítheti.

A nyári időszakban a MÁV. állomás és a nagyerdő közötti fővonalon este 11-ig 20 perces időközben vonatok indíthatók. Ugyazintén vonatok indítandók a színházról előadás végével a szükséghez képest.

A vasuti pályaudvarokba a fent meghatározott üzemidőn belül érkező és induló vonatokhoz a csatlakozások még a m. kir. államvasutak vonatának késése esetén is lehetőleg biztosítandók.

30. §. A személyszállító kocsikat a MÁV. pályaudvar és a Bika szálloda közti vonalszakaszokon legfeljebb öt percznyi időközben kell jövet-menet indítani. A többi vonalrészeken pedig jövet-menet 10 perczenkint.

Jogositva van a vállalkozó a kocsikat rövidebb időközökben is indítani, valamint jogositva van a közönség által kevésbé igénybe vett vonalokon és napszakokban a városi tanács előzetes engedélyével az üzemet korlátozni vagy be is szüntetni. Viszont köteles a tanács felhívására ily szakaszokon az üzemet ismét helyreállítani.

A menetrendre vonatkozó eme határozmányok a város és társaság által revideálandók az első 10 év után abban a tekintetben, hogy azokon a vonalokon, ahol a személyszállítástól származó bruttó évi bevétel kilométerenkint (30,000) harmincezer koronát meghalad, 5 perces közlekedés követelhető.

31. §. A közbiztonság, köztisztaság és közegészség érdekében az illetékes hatóságok által kibocsátott rendeleteket a forgalomban és pályafentartásban pontosan be kell tartani.

32. §. A kálauzok és kocsivezetők szolgálatkőzben tisztességes egyenruhát és szembeötlő számot tartoznak viselni.

33. §. Rongyos és piszkos ruházatu, részeg vagy garázda viselkedésű, undorítóan vagy ragályosan beteg egyéneket a kocsikban szállítani tilos. Bűzös s az egészségre ártalmas, a biztonságot vagy tisztaságot veszélyeztető vagy undort keltő tárgyakat, továbbá kutyákat vagy más állatokat a személyszállító kocsikon szállítani tilos.

A város részvétele a vállalatban.

34. §. Hogy a város a maga részéről is elősegítse a még 32 évig tartó jelenlegi vasuti engedély lejártá előtt is a modern közlekedés megvalósítását és figyelemmel arra is, hogy a most fennálló területhasználati szerződésben megállapított beváltási kötelezettség helyébe a villamos vasuti engedély lejártával az ingyenes háramlás lép, továbbá arra, hogy a város részére a korábbi beváltási jog és a vállalat hasznában való részesedés is biztosított, a város az engedély első 10 évére a vasutnak üzemi szubvenciót ad és ehez képest a város a társulatnak a villamos vasut üzembehelyezését követő naptári félévvel kezdődőleg tíz éven át 40,000—40,000 (Negyven-Negyvenezer) koronát fizet előzetes félévi részletekben és erről feltétlen fizetési kötelezettséget tartalmazó és leszámítolásra alkalmas külön kötelezvényt vagy részkötelezvényeket fog kiállítani. Viszont a város a tár-

saság mindenkori mérlege szerint kimutatott tiszta nyereségnek 5%-ot meghaladó részében következőkép részesül:

a) a tiszta nyereségnek (5) öt %-ot meghaladó, de (6) hat %-ot meg nem haladó részéből (10) tíz %-ot,

b) a tiszta nyereségnek (6) hat %-ot meghaladó, de (8) nyolcz %-ot meg nem haladó részéből (25) huszonöt %-ot,

c) a (8) nyolcz %-ot meghaladó, de a (10) tíz %-ot meg nem haladó részéből (30) harmincz %-ot,

d) a (10) tíz %-ot meghaladó részéből pedig (40) negyven %-ot kap a város.

A városnak a fentebbiek szerint járó részesedését a vállalkozó az évi mérlegnek a közgyűlés által való megállapítása és a közgyűlés határozatának miniszteri jóváhagyás után legkésőbb harmincz (30) nap alatt tartozik a város pénztárába befizetni.

A városnak biztosított jogok. Háramlás, megváltás.

35. §. Igazolással ellátott, szolgálatban álló városi rendőrtisztviselők, rendőrök, valamint tűz esetén tűzoltók a közuti villamos vasutat díjtalanul használják.

A városi hatóság egyéb hivatalos közegei részére névre szóló (20) husz szabad-menetjegyet tartozik a társaság kiadni.

36. §. A szerződés lejártá napján reggeli 5 órakor a jelen szerződés tárgyát képező összes vágányok, építmények az összes épületekkel és gépekkel, telekkel, valamint a vasúthoz tartozó személy- és teherszállító és egyéb forgalmi eszközökkel és egyéb, a vasut céljaira szolgáló minden ingó és ingatlanal és összes tartozékaival és pedig a városnak ugy belső, mint külső területén, továbbá a beruházási és leirási alapok, valamint vállalkozónak az egész vállalati idő alatt tulajdonába jött szabadalmak használati joga teljesen tehermentesen, ingyen és kártérítési igény nélkül teljes jó, használható, üzemképes állapotban átmegy a város tulajdonába és birtokába.

A város jogositva van saját közegei által a vasutnak minden tartozékát minőség és mennyiség szerint állandóan ellenőrizni, ezenkívül a szerződés lejártakor a város tulajdonába átadandó tárgyak mennyiségének és minőségének megállapítása végett a jelen szerződés lejártá előtt öt évvel bizottságilag leltár veendő fel.

Köteles lesz a vállalkozó az átadáskor az üzem akadálytalan (1) egy hónapi folytatására minden néven nevezendő elhasználási és fentartási anyagot is díjmentesen átadni.

Ha vállalkozó mindazon tárgyakat, melyeket az előzők szerint felvett és utólag a szerződéshez — ennek kiegészítő részeként — csatolandó leltár alapján átadni tartozik, a város közönségének üzemképes jó állapotban át nem adná, vagy át nem adhatná, köteles a megfelelő értéket készpénzben megtéríteni.

37. §. A városnak jogában áll, hogy a jelen szerződés tárgyát képező vasutat és annak az előző §-ban megjelölt tartozékait a szerződés lejártá előtt is és pedig az üzem megkezdésétől számított 20-ik évtől fogva kettő évi előzetes felmondás után megváltás útján tulajdonába vehesse és a jelen szerződést megszüntethesse.

Ezen megváltás ára az üzem megkezdés napjától számítva husz (20) évtől (25) huszonöt évig a befektett tőke és annak husz (20) %-a.

Huszonöt (25) évtől harmincz (30) évig a befektetési tőke és annak tizenöt (15) %-a.

Harmincz (30) évtől harminczöt (35) évig a befektetési tőke és annak tíz %-a.

Harminczöt (35) évtől negyven (40) évig a befektetési tőke és annak öt (5) %-a.

Negyven (40) évtől ötven (50) évig a befektetési tőke.

Ötven (50) évtől ötvenöt (55) évig a befektetési tőke ötven (50) %-a.

Ötvenöt (55) éven túl a befektetési tőke huszonöt (25) %-a.

Befektetési tőkének tekintetik az az összeg, melyet a társaság a vasut engedélyben és ennek függelékeiben megállapított alaptőkéből a villamos vasutba és annak az előző §-ban megjelölt tartozékaiiba üzleti könyvei szerint tényleg befektetett.

A város fenntartja magának a jogot, hogy úgy az első, mint a későbbi újabb beruházások tekintetében saját kiküldött közegei útján szerezzen meggyőződést, hogy mennyit tesz minden esetben a tényleg befektetett összeg.

A megváltási jog gyakorlása esetén a birtokbavétel mindenkor az illető év január havának 1. napján reggel öt (5) órakor történik, amikor a társulat a megváltás tárgyát képező vasutat összes tartozékaival teljesen üzemképes, használható jó állapotban — a megváltási ár egyidejű kiegyenlítése ellenében — a városnak átadni, az engedélyokiratot pedig előzetesen kieszközöndő jóváhagyás alapján átruházni tartozik.

A be nem fektetett beruházási tartalék megváltás esetén nem vétetik a vasut tartozékának.

Ha a társaság az átadást nem teljesítené, jogában áll a városnak, hogy a megváltási ár birói letétbe helyezése mellett önmaga kérje az engedélyokirat átruházását és hogy a vasuti vállalatot összes ingó és ingatlan tartozékaival, úgy amint azt a társulat átadni tartozott volna, birói eljárás mellőzésével közigazgatási uton birtokába vegye.

Az utóbbi jog biztosítatik a város részére az esetre is, ha a társaság a szerződés tárgyát képező vasutat és tartozékait az átháramlás beállta esetén bármi okból átadni vonakodnék. Viszont jogában áll a társaságnak, hogy ha úgy találná, hogy a város szerződésellenesen helyezte magát birtokba, igényeit birtokon kívül birói uton érvényesítse. Ha a megváltás időpontjában a vasut és annak tartozékai szerződésellenesen meg volnának terhelve, a város megfelelő fedezeti összeget megváltási árból visszatarthatja és a szükség tartamára letétileg kezelteti.

38. §. Vállalkozó a vasutat és a tartozékait sem zálogjoggal, sem egyéb jogokkal telekkönyvileg nem terhelheti meg. Jogositva van a város vállalkozónak a városi területen emelendő építményeire a jelen szerződésben biztosított átháramlási, illetőleg megváltási jogot, valamint a jelen §. első bekezdésében körülírt megterhelési tilalmat saját költségén telekkönyvileg feljegyeztetni.

39. §. Akár a jelen szerződés időtartamának lejártá folytán, akár megváltás útján vagy bármely más czimen jut a város a vasutnak birtokába, szabadalmi díjat a társaságnak a vasutnál netalán alkalmazott szabadalmi tanálmányokért fizetni nem fog.

40. §. A városnak joga van a szerződés egész tartama alatt jogainak biztosítása végett az üzem kezelését ellenőrizni

Evégből a város egy három tagu bizottságot küld ki, mely bizottság jogositva van esetenként még bevonható szakértőkkel magát kiegészítve, vizsgálat útján bármikor a vasutnak és tartozékainak jókarban és kellő mennyiségben létele, valamint az üzem helyes kezelése s általában jelen szerződés összes feltételeinek pontos teljesítése iránt a helyszínen meggyőződést szerezni.

Fent említett bizottság tagjainak neve a tanács által vállalkozóval előre közlendő s vállalkozó tartozik e bizottságnak a megkívántató felvilágosításokat minden alkalommal megadni.

Az ellenőrző felügyelet azonban oly módon gyakorolandó, hogy azáltal az üzem menete ne zavartassék és a vállalkozó ne zaklattassék.

A vállalat minden munkájánál, valamint az alkalmazandó személyzetnél is egyenlő feltételek mellett helybeliek előnyben részesítendők.

Községi közterhek.

41. §. A város a társaságot a városi vasut üzemének megkezdésétől számított első tizenöt (15) esztendőre felmenti a községi, illetőleg törvényhatósági adó és egyéb községi, illetőleg törvényhatósági közterhek viselése alól.

A szerződés megszűnése.

42. §. A város ezt a szerződést lejáratá előtt megszüntetheti, a megváltás esetét kivéve, akkor, ha a társaság csődbe jut, vagy a vasut építésére és üzemeltetésére nyert kormányhatósági engedélyt a törvényben, vagy az engedélyokiratban kikötött okból megvonják.

Ha a társaság a vasuti üzemet az összes vonalakon 3 hónapig jogellenesen szüneteltetné anélkül, hogy továbbfolytatása iránt kellő biztosítékot nyújtana és ha a társaság az üzemszünetelést elfogadható okokkal nem igazolná, a város a szerződés megszüntetése végett az engedély megvonását hozhatja javaslatba a kereskedelemügyi m. kir. miniszternél.

A szerződés megszüntetését kimondó városi határozatot csak jogerőre emelkedés után szabad foganatosítani.

Ha az előző pont értelmében jelen szerződés megvonásának, illetve jelen szerződés megszűnésének esete bekövetkezik és a város a kereskedelemügyi m. kir. miniszter engedélyével és az engedély-okiratban foglalt összes feltételek kötelező átvétele mellett, mint jogutód a vasut üzletét folytatni nem kíváná: akkor a város jogositva van a belügyi és kereskedelemügyi m. kir. miniszter urak engedélyével a vasutat és annak összes tartozékait, vagy ha a vasut még kiépítve nem volna, az addig teljesített munkákat becsértékben átvenni, vagy pedig a kereskedelemügyi m. kir. miniszter engedélyével birói árverésen eladni és a társaságot a ráeső tényleges résznek kifizetése által kielégíteni, avagy a vasutat még a hátralevő időre a kereskedelemügyi m. kir. miniszter engedélyével haszonbérbe adni és a vállalkozónak a befolyandó bérösszegeből aránylagos részt adni.

Az ekként befolyó vételárból a várost illeti olyan hányadrész, aminő hányadrész a (60) hatvan évnek a vasut üzembehelyezésétől a megvétel s illetve árverési eladás napjáig letelt. A vételár többi része a társaságot illeti.

A vasut bevétele és kiadása a megvétel s illetőleg eladás napjáig a társaságot illeti.

Vis major.

43. §. Nem a társaság hibájából eredő rendkívüli akadályok, ugymint háboru, földrengés, vizáradás, nagy esőzés vagy havazás, tűz, lázadás, munkás-sztrájk s a vis major egyéb esetei a szerződés feltételeinek betöltése tekintetében az akadály minősége és mérvének megfelelő mértékben mentséget képeznek.

Köteles azonban a társaság az ily módon támadt akadályokat teljes erővel és lehető rövid idő alatt eltávolítani.

A szerződés átruházása.

44. §. A társaság jogosítva van ezt a szerződést a benne foglalt összes jogokkal és kötelezettségekkel Debreczenben székhellyel bíró más részvénytársaságra átruházni.

Másra az átruházás csak a város előleges jóváhagyásával történhetik, de a jóváhagyást a város elfogadható ok nélkül meg nem tagadhatja.

A szerződés bélyege és illetéke.

45. §. A jelen szerződés után járó bélyeg és illeték egészen a társaságot terheli.

A szerződés hatálybalépése és tartama.

46. §. A jelen szerződés mindkét félre csak az esetben válik kötelezővé, ha azt a belügyi és kereskedelemügyi m. kir. miniszterek jóváhagyják és a társaság az engedélyt a Debreczeni Helyi Vasutnak villamos üzemre való átalakítására és az újvonalak létesítésére megkapja és elfogadja.

A társaság köteles azonban a jelen szerződés kormányhatósági jóváhagyásától számított (6) hónap alatt a vasut közigazgatási bejárásának megtartására szükséges intézkedéseket megtenni.

Jelen szerződés érvényének időtartama a vasut villamos üzemének megkezdésétől számítandó hatvan (60) évben állapítatik meg.

47. §. Ennek a szerződésnek jogérvényessé válása és a kormányhatósági engedélykírat kiadása esetében a város és a társaság közt a Helyi Vasut céljaira használt városi közterületek átengedése iránt most fennálló szerződések hatályukat veszítik, kivéve a Lehmann József lovag és a város közt 1883. évi augusztus 2-án és 4-én megkötött, továbbá a Balla Mihály és társai és a város közt.....

megkötött és a.....tanácsi határozattal módosított és a társaságra átruházott szerződés azon határozmányai, amelyekkel a város a társaságnak igazgatói épület, forgalmi telep, ló-telep, áruraktár stb. céljaira városi területeket használatul átengedett, amely határozmányok tehát továbbra is érvényben maradnak és a jelen szerződés egész időtartamára kiterjesztetnek.

Mindaddig azonban, míg a villamos közúti vasut üzembe nem helyeztetik, a most fennálló szerződések ideiglenesen még érvényben maradnak és a társaság a villamos üzem megkezdéséig vasuti üzemét a fennálló szerződések értelmében folytatja.

Bírói illetékesség.

48. §. Ha ebből a szerződésből per támadna, a törvény által megengedett esetekre a sommás eljárás s

a debreczeni kir. járásbiróság illetékessége, egyéb esetekre nézve pedig a debreczeni kir. törvényszék illetékessége köttetik ki.

Néhány szó az új adótörvényről.

Közli: **Nagy Gyula** vár. adóügyosztályi hivatalnok.)

(Folytatás.)

II. Házadó.

A házadó tárgya minden lakóház és minden más állandó jellegű épület.

A pusztá telek tulajdonosa, ha az épület másé, szintén megróvatik adóval, de nem házbéradó, hanem járadékadó címen.

Az adórendszer e nemben továbbra is két formában marad, t. i. házbéradó és házosztályadó.

Házbéradó a bérbe adott lakrészek, házosztályadó a tulajdonos által használt lakrészek után fizetendő. Ez utóbbi kétféle adó azonban megszunik, ha valamely községben, városban a bérbeadott lakrészek száma meghaladja a tulajdonosok által lakott lakrészeket s ily esetben általános házbéradó vettetik ki.

Az új adótörvénynek azonban a Debreczenben házbéradót fizetőkre nézve van egy nagyon sérelmes intézkedése is; ugyanis nagyobb és gazdálkodással foglalkozó városokban és ahol nagy a határ — mint Debreczen sz. kir. városé is, — soha, vagy jó időbe kerülne, míg az általános házbéradó behozható volna, mert a tanya épületekre ki lett mondva, hogy osztályadó alá esnek s így a szőlőskerti pajták és tanya épületek oly nagy számmal szaporítják a házosztályadó alá eső lakrészeket, hogy a bérbeadottakat jóval túlhaladják.

Az új adótörvény azonban segít a dolgon és igen ügyesen. Ugyanis oly városokban, ahol 15,000 léleknél több lakik, körzetet csinál, vagyis kihásvit egy részt a város területéből, azt külön véteti fel s ha ezen a körzeten belől több lesz a bérbeadott lakások száma a tulajdonosok által elfoglaltaknál: — általános házbéradót vet ki. Így aztán néhol, ha az egész várost nem is, de egy részét bevonhatja általános házbéradó alá. Debreczenben, sajnos, még csak egy részről se lehet szó a körzetek alkalmazásával, hanem aligha az egész város általános házbéradó alá nem lesz vonva.

Ugyanis a lakott város területe a város szélelétől kifele számított egy kilométeren belől állapítatik meg, vagyis a szőlőskertek és majorsági földek fognak csak a városhoz, mint belsőség csatoltatni házbér adózásilag először; ezt a belsőséget pedig 6 körzetre fogják beosztani és pedig a mai I—VI. kerületek határvonalain belől, mert, hogy ki ne játszathassék a törvény, az új adótörvény értelmében annak életbe léptetése után új politikai kerületeket alakítani nem szabad.

No most már tisztában lehetünk Debreczennel; bizonyos, hogy általános házbéradó alá esünk; a külsőségekben megmarad a régi állapot és ezzel elvesztünk 1337 tanya épületet és a 6—7 év óta alakult telepeken mintegy 1500 lakóházat, pedig 6 év előtt épen ezen épületek mentették meg városunkat az általános házbéradótól.

Ebben az esetben az adókülönbözetre pár példával mutatok rá.

Eddig egy szoba után, ha a tulajdonos lakta, házosztályadót fizetett: 2 kor. 40 fillért; ha két szobát foglalt el: 7 kor. 20 fillért, így tovább stb.

Most, ha az általános házbéradó alá találunk esni, megértékelik a tulajdonos által lakott lakrész lakbér értékét és p. o. ha egy szoba után megállapítanak 200 koronát, (hogy ennyiért bérbe lehetne adni) 30%-ot leütnek kopás, renoválásra s az így maradt 140 korona után kiszabatik a házbéradó 11%-kal, amely kitesz 15 kor. 40 fillért, a két szobás lakás után kétszer annyit s így tovább, még ezt is csak három évig, mert a törvény értelme szerint három év múltán már nem 11%, hanem 14%-a lesz az adó a házbér tiszta jövedelemnek.

Most már, miután a mellék adók csaknem oly összeget tesznek ki, mint az egyenes adó: érthető, hogy a háztulajdonosok adója tetemesen megszaporodik.

Az első felvételt már ez év októberre elrendeli az utasítás, hogy az év végéig felülvizsgálható legyen. A felvett adatok a házadó-kataszteri ívbe bejegyzendők s ott állandóan nyilván tartandók. Többször azonban általános felvétel nem lesz. A tulajdonos tartozik bejelenteni, ha bérlője a lakásból eltávozik s az üresen marad; ezen időről, míg újabb ki nem adja, — adót nem fizet; jaj azonban annak, aki, ha az üresen maradt lakást újabb kibérlés esetén azonnal be nem jelenti; 2—200 koronáig büntethető.

Ha pedig, — mint ez eddig sokszor előfordult, — a házbéradó vallomási ívet még kitöltés előtt iratja alá a tulajdonos a bérlőkkel, hogy később kevesebb házbér összeget jegyezzen be az ívbe: 5—200 koronáig büntethető és pedig annyiszor, ahány bérlő írta alá így a házbérvallási ívet.

A puska tehát felhuzott ravasszal várja azokat a háztulajdonosokat, akik a legcsekélyebb összegig is meg akarják károsítani a kincstárt, mert azt már igazán mindnyájan tudjuk, hogy feljelentő bőven lesz, plane, ha még a büntetésből valamelyes %-ot kap a kincstártól.

Szolgáljon némi vigaszul ezen adónemnél is, hogy az eddig minden ingatlannal bíró adózóra kiszabott II. osztályú adó megszűnik és hogy ha a bérlő úgy távozik el a lakásból, hogy a házbéradót nem tudta kifizetni, illetve az rajta behajtható nem lesz, — kérelemre a kárba vesztett összeg után járó adó töröltetik; ezt azonban igazolni kell hitelt érdemlő adatokkal.

Minden attól függ tehát, hogy a bejelentendő körzetekben a bérbeadott lakások száma túlhaladja-e a tulajdonosok által lakottakat, vagy nem? Ha igen, — amelyben csaknem bizonyos vagyok, — úgy az általános házbéradó, melynek réme már 12 év óta kísért, — városunkban elkerülhetetlen.

A következő alkalommal a tőkeamat- és járadék-adóról ismertetek egyet-mást.

Hirek.

— **Személyi hir.** *Csanak János és Bakonyi Samu* dr. országgyűlési képviselőink a székely kongresszusra városunkba érkeztek és a gyűlésen résztvettek.

— **Tb. főügyészek.** *Weszprémy Zoltán* főispán Bacsó Dezső dr. és Fejér Ferenc dr. ügyvédet tb. városi főügyészekké nevezte ki.

— **Kinevezés.** *Somogyi Rezsőt* Kovács József polgármester a számvevőséghez számgyakornokká nevezte ki.

— **A Csokonai-kör közgyűlése.** A Csokonai-kör június hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a Csokonai-házban (Hatvan-utca 23. sz.) rendes közgyűlés tárgysorozata a következő: Elnöki előterjesztés egy tiszteletbeli tag választására és írók üdvözlésére nézve. Szávay Gyula főtitkár jelentése a kör 1908. évi működéséről. Számvizsgálók jelentése az 1908. évi pénztári forgalomról. Az 1909. évi költségelőirányzat. Tisztviselők, számvizsgálók és tizenhét választmányi tag választása. Esetleges indítványok.

— **Kitüntetett tanár.** A genfi egyetem biológiai fakultása elhatározta, hogy Balogh Ferenc debreczeni biológiai tanárt tiszteleti biológiai doktorrá választja meg. A genfi egyetem a tudós tanár nagy tudománya előtt hódol meg, mikor ezt az értékes címet megadja.

— **Meghívó.** A debreczeni jótékony nőegylet f. évi június hónap 6-án, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor a nőipariskola nagytermében évi rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés az elmúlt évről. 2. Az évi számadás bemutatása. 3. A számvizsgálók jelentése. 4. Tisztujtás. 5. Esetleges indítványok. Ezen közgyűlésre az egylet összes alapító-, pártoló- és rendes tagjait tisztelettel meghívom. Debreczen, 1909. május 24-én. Veressné Szathmáry Teréz, nőegyleti elnök.

— **88.000 korona honorárium.** A Szegeden 1.500.000 korona, költségen létesítendő fogadalmi templom terveit és költségvetését a belügyminiszter e napokban jóváhagyta. Az építés költségei 1.200.000 koronában, a berendezés költségei 300.000 koronában állapított meg. Az építés és berendezés részleteinek kidolgozásával, valamint az építés vezetésével és ellenőrzésével Schulek Frigyes műegyetemi tanárt bízták meg, kinek tiszteletdíja és költségei fejében az alábbi összegeket állapították meg és pedig az épület után 48.000 korona, a belső berendezés után 21.000 korona, utazási átalány fejében 4000 korona és végül a helyi építési iroda személyi és egyéb költségeire 14.444 korona összesen 88.000 koronát.

— **A székely kongresszus lefolyása.** Nagy érdeklődés mellett folyt le a héten a székely kongresszus városunkban. A közgyűlés után a vendégek megtekintették a pallagi gazdasági akadémiát, este a színházban voltak, szerdán pedig a Hortobágyra mentek.

— **Kitüntetett cselédek.** A földmivélsügyi miniszter díszes oklevelet és negyven darab tíz koronás aranyat küldött Kovács József polgármesterhez azzal, hogy azokat Tóth István, Gáll Lajos, és Czirják Sándor kitüntetett gazdasági cselédek kezébe juttassa él. Az okleveleket és egyenként száz koronás jutalmakat díszes ünnepség keretében fogják átadni a hű cselédeknek, akikben a miniszter jutalma igen derék és hűséges embereket ért.